

- numărul corespunzător capitolului dispus alături de titlul cărții la antetul paginii ar facilita parcurgerea mai rapidă a textului;
- trimerile la pasajele corespondente din cărțile sinoptice ar conferi cercetătorului biblic posibilitatea aplicării rapide a metodei comparației (de ex., pasajul potolirii furtunii, la Matei 8:23–27 ar implica două trimiteri marginale pentru Marcu 4:35–41 și Luca 8:22–25);
- recurgerea la lucrările altor clasici – provenind dintr-un mediu confesional distinct celui [preponderent] catolic ar aduce *mehr licht* asupra unor pasaje biblice obscure.

Formularea din titlul meu – proprie lui Ieronim – *ama scientiam Scripturarum (Epistulae, 125.11.2)* exportă în concepția traducătorului *Vulgatei un ex-horkos* („exorcism”) de impact aplicat patimilor carnale: *et carnis vitia non amabis*. Adică: „iubește cunoașterea Scripturilor și nu vei iubi păcatele trupului”. Maxima se pretează la identitatea noastră creștină, prin următoarea parafrază: „iubește Vulgata și nu vei iubi vulgaritatea”. *Vulgata: ama scientiam Scripturarum?* Da. Este meritul specialiștilor de la Centrul de Editare și Traducere „Traditio” din cadrul Departamentului de Cercetare Interdisciplinară în Științe Socio-Umane al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Așteptăm cu interes următoarele volume pentru a le prezenta publicului sub titlul-generic *ama scientiam...!*

FĂNEL ȘUTEU
Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Istorie și Filosofie
Cluj-Napoca, str. Mihail Kogălniceanu, 1
fanel.suteu@gmail.com

POMPILIU CRĂCIUNESCU, *Teze & cărți*, Brăila, Editura Istros
 a Muzeului Brăilei „Carol I”, 2017, 300 p.

Cea mai recentă carte a lui Pompiliu Crăciunescu este una inedită în peisajul editorial românesc actual. Critic și profesor la Universitatea de Vest din Timișoara, autorul își valorifică munca și vasta experiență de evaluator al cercetării academice doctorale, reunind în acest volum referate alcătuite în calitate de membru în comisii de acordare a titlului de doctor din sfera științelor umaniste (domeniile *filologie și filosofie*) sau recenzii ocazionate de publicarea unor teze de doctorat pe care le evaluase. Situându-și lucrarea în „intervalul dintre raportul academic și critica de întâmpinare” (p. 5), autorul o propune publicului cititor nu numai din dorința legitimă de a atrage atenția asupra unor contribuții substanțiale în cercetarea doctorală umanistă a ultimului deceniu și jumătate, ci mai ales pentru a-și aduce contribuția la reabilitarea instituției înseși a studiilor doctorale, într-un moment în care credibilitatea acesteia este pusă la îndoială în spațiul autohton. Activitatea îndelungată de evaluator îl îndreptățește pe autor să afirme, cu toată certitudinea, că „există școli doctorale de autentică elevație axiologică, după cum există și tineri cercetători pe măsura exigențelor acestora” (p. 5). Tezele acestor cercetători constituie obiectul de interes al cărții de față.

Cele trei domenii mari cărora le pot fi subsumate contribuțiile reunite în acest volum sunt, după cum autorul însuși precizează: *hermeneutica literară totalizantă, abordările transdisciplinare* (inițiate și promovate de academicianul Basarab Nicolescu) și *studiile de lingvistică și poetică de orientare integralistă*, toate reprezentând orientări metodologice aflate în avangarda cercetărilor actuale. Primul dintre aceste domenii și cel mai bogat reprezentat în volum este cel dedicat studiilor de literatură română din perspectivă hermeneutică. Tezele din această categorie sunt susținute, cele mai multe, la Universitatea din Iași, sub îndrumarea prof. dr. Lăcrămioara Petrescu, dar și la Timișoara, coordonate de prof. dr. Iosif Cheie-Pantea sau de prof. dr. Alexandru Ruja, la Cluj, de prof. dr. Mircea Muthu, și la Baia Mare, de prof. dr. Gheorghe Glodeanu. Din punct de vedere tematic

se remarcă diversitatea ariilor de cercetare alese de doctoranzi. Astfel, întâlnim exegeze aplicate, din perspective noi, unor scriitori români consacrați – patru teze de eminescologie (autori: Valentin Coșoreanu, Mihaela Dumitrașcu, Petru Marius Margea și Virginia Blaga), cercetări dedicate lui Mircea Eliade (Nicoleta-Cristina Scarlat), Panait Istrati (Ionela Ștefan), Mihail Sebastian (Simona Stancu), Max Blecher (Doina-Emanuela Vieriu), Anton Holban (Monica-Carmen Zaharia), Ștefan Augustin Doinaș (Mihaela Doboș), Mircea Cărtărescu (Diana-Mihaela Sofian), Ștefan Bănulescu (Mihaela Vatamanu) –, dar și multor autori „adumbriți de tirania canonului” (p. 6): Costache Olăreanu (Ramona-Maria Mocanu), Alice Botez (Mihaela Grădinariu), Generația *Albatros* (Loredana Cuzmici), Mircea Ivănescu (Anca-Narcisa Leizeriuc), I. P. Culianu, ca autor de proză literară (Anca Ramona Matei). S-au elaborat și teze de doctorat consacrate operei unor personalități multivalente cum sunt: Monica Lovinescu (Mihaela-Nicoleta Burlacu), Adrian Marino (Cristina Andriuță), Constantin Fântâneru (Petronela-Gabriela Țebrea) sau Paul Zarifopol (Andreea Mironescu), precum și lucrări (tematice) de sinteză privind poezia (Florin Oprescu, Nicoleta Patricia Onica, Ionuț Vasile Ungureanu) sau proza (Natașa-Elena Maxim, Florin Munteanu) autohtone ori din diasporă (Ana-Maria Tomaziu-Pătrașcu). În fine, criticului P. Crăciunescu îi atrag atenția și câteva teze de doctorat cu miză comparatistă (metafiecțiunea contemporană în literatura română și spaniolă, autor: Anamaria Blănuș, dar și dialogul literar-cinematic, autor: Anda-Maria Ionaș) sau mai pronunțat teoretică, privind poetica discursului didascalic în teatrul modern (Gheorghită Răileanu) ori polifonia și sensul în discursul romanesc (Ilie Moisuc).

A doua mare categorie de teze conține contribuții de orientare metodologică transdisciplinară, direcție reprezentată de studiile elaborate în cadrul Școlii doctorale „Paradigma europeană” de la Facultatea de Studii Europene a Universității Babeș-Bolyai, sub îndrumarea acad. Basarab Nicolescu, considerat de P. Crăciunescu a fi „promotorul [...] mondial” (p. 7) al abordărilor de acest tip. Cu un entuziasm nedisimulat, criticul, la rândul său membru activ al *Centre International de Recherches et Etudes Transdisciplinaires*, condus de Basarab Nicolescu, la Paris, evaluează în termeni superlativi impactul epistemologic a ceea ce el consideră a fi „noul orizont al cunoașterii în secolul al XXI-lea” (p. 7). Bazată pe logica non-aristotelică a terțului inclus, dezvoltată de Stéphane Lupasco, pe teoria nivelurilor de realitate (prin excelență transdisciplinară și formulată de B. Nicolescu pentru a face joncțiunea dintre logica terțului inclus și principiul nedeterminării din mecanica cuantică) și pe axioma complexității, abordarea transdisciplinară propune un model epistemic întemeiat pe ideea unei „sincronicități gnoseologice” între diferite domenii ale cunoașterii. Acestei orientări i se subsumează teze doctorale care abordează subiecte precum: *Un model transdisciplinar al comunicării* (Maria-Lucia Mureșan), *Comportamentul religios – de la psihologie la o perspectivă transdisciplinară* (Gabriela Ligia Popescu), *O abordare transdisciplinară a nevoii de sacru* (Anca Cristina Mustea), *Suprarealismul și știința modernă* (Petrișor Militaru), *Omul de la pământ la cer. O abordare transdisciplinară* (Georgeta Ileana Cozma). Pe lângă cercetări transdisciplinare de largă anvergură, întâlnim și reinterpretări în cheie transdisciplinară ale unor teme consacrate deja în interiorul unor discipline specifice: *Lucian Blaga. Deschideri transdisciplinare. Stil, metaforă, receptare* (Irina-Lucia-Mona Dincă), *Eugène Ionesco și logica contradictoriului. O abordare transdisciplinară* (Elena-Luiza Mitu), *Translinguisme et transculture dans l'oeuvre de Nancy Huston* (Alitea Turtureanu), *René Daumal: de la poezia albă la metafizica experimentală* (Marius-Cristian Ene), *Emmanuel Levinas. Subjectivité et langage* (Raluca Bădoi), *O hermeneutică transdisciplinară a Evangheliei după Toma* (Silvia Mihaela Grigorean).

Cea de-a treia mare direcție de desfășurare a cercetării doctorale recenzate de Pompiliu Crăciunescu privește domeniul studiilor de lingvistică și poetică integrală; mai precis, este vorba de doctoranzi formați în cadrul Școlii lingvistice clujene, întemeiată și susținută de prof. dr. Mircea Borcilă prin adoptarea și lărgirea *paradigmei integraliste* elaborate de Eugeniu Coșeriu. Aparținând celui „de-al doilea val de tineri integraliști” (p. 8), doctoranzii reuniți în volumul de față desfășoară cercetări de lingvistică integrală, teoretică și aplicată. Se remarcă atenția specială acordată poeziciei sensului în textul literar, decurgând în mod firesc din preocupările și contribuțiile decisive legate de teoria metaforei ale profesorului M. Borcilă dar, credem noi, și din faptul că, în integralismul de sorginte pur coșeriană, problematica articulării sensului este mai puțin aprofundată, necesitatea unor

abordări teoretice clarificatoare fiind evidentă. Astfel, în teza Mariei Ștefănescu se propune o analiză comparativă a resurselor interpretative ale semanticii referențiale a lumilor posibile, respectiv a celor ale lingvisticii textului de sorginte integralistă, în vederea stabilirii modelului teoretic mai adecvat identificării și analizei traseelor de construcție a sensului literar. Tot o investigație a mecanismelor de articulare a sensului în textul literar, cu referire la discursul poetic și la rolul metaforei în coagularea și emergența sensului propune Iulia Margareta Bobăilă, ilustrând aceste mecanisme printr-o analiză a liricii lui Octavio Paz. Metafora ca model minimal în articularea sensului este tema centrală și în teza Danielei-Amalia Filip, care-și îndreaptă atenția asupra discursului poetic alegoric, în timp ce Cristina Matei studiază reactivarea semantică și construcția sensului în textele dramatice ale lui Eugen Ionescu. Dacă tezele prezentate mai sus s-au arătat interesate de palierul discursului din trihotomia integralistă a limbajului, abordat în forma sa plenară: textul literar, alte cercetări sunt dedicate palierului vorbirii: Elena Faur propune o analiză comparativă identificând punctele de separație, dar și de posibilă convergență, dintre semantica cognitivă și lingvistica vorbirii din modelul integralist. Maria-Alexandrina Tomoiagă elaborează o teză despre *Metaforica vorbirii în limbajul cotidian*, iar Cristian Pașcalău investighează construcția sensului în *formele textuale simple*.

Cartea lui Pompiliu Crăciunescu reprezintă o apariție binevenită în peisajul academic românesc, semnalându-le cititorilor interesați disponibilitatea unor cercetări aprofundate și valoroase pe teme fundamentale, în domenii inovatoare și cu metodologii de ultimă oră ale studiilor umaniste. În total, volumul cuprinde 49 de prezentări de teze de doctorat sau cărți rezultate din acestea, organizate cronologic, pe secțiuni corespunzând anului de apariție, deși o organizare tematică a materialului prezentat ar fi facilitat, poate, consultarea volumului.

MIRCEA MINICĂ

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară

„Sextil Pușcariu” al Academiei Române

Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21

mirceaminica@gmail.com

ONDŘEJ PEŠEK, *La « Rectorique de Cyceron » traduite par Jean d'Antioche : organisation du texte et son marquage. Études de linguistique textuelle diachronique*, České Budějovice, Episteme edice Juhoceské univerzity, 2017, 243 p.

Le présent ouvrage s'inscrit dans un domaine de recherche *quasi* inédit: la linguistique textuelle diachronique. C'est un domaine qui, vu l'orientation dominante des études de linguistique textuelle vers l'analyse synchronique, ne bénéficie pas encore d'un appareil conceptuel et méthodologique bien cristallisé. Dans ces conditions, entreprendre de décrire le fonctionnement des unités responsables de la cohésion-cohérence textuelle dans un texte français du XIIIe siècle, qui transpose un texte latin du Ier siècle av. J.C., s'avère d'emblée une tâche des plus difficiles.

Une recherche en linguistique textuelle diachronique réclame des études préliminaires de grammaire historique, de philologie romane et, en l'occurrence, de philologie classique, compétences qui confèrent à l'auteur du présent volume une autorité scientifique reconnue. Ondřej Pešek, directeur de l'Institut d'Études romanes de l'Université de Bohême du Sud à České Budějovice, poursuit des recherches dans deux directions notamment: linguistique diachronique (travaux portant sur le lexique de l'ancien français) et linguistique textuelle (travaux portant sur les marqueurs de structuration textuelle, dans une perspective diachronique et/ou contrastive). Ces travaux mettent à profit les concepts et les principes méthodologiques de la linguistique textuelle d'inspiration française (J.-M. Adam, B. Combettes, M. Charolles) et tchèque (F. Daneš, J. Firbas, V. Mathesius).